

BOLALARDA ANESTEZIYA O'TKAZISHNING O'ZIGA XOSLIGI VA ANESTEZIYA TURLARI

Muallif: Sharipov Behruz Rashidovich

Ilmiy rahbar: Pulatova Shahnoza Haydarovna,

pulatova.shaxnoza@bsmi.uz

Abu Ali Ibn Sino nomidagi Buxoro

Davlar Tibbiyot instituti.

Kirish

Anesteziya – bu og‘riq sezish, harakat qilish va ongni vaqtincha yo‘qotish holatini yuzaga keltiruvchi tibbiy holat bo‘lib, jarrohlik amaliyotlarini xavfsiz va og‘riqsiz bajarish uchun qo‘llaniladi. Bolalarda anesteziya o‘ziga xos fiziologik, anatomik va psixologik xususiyatlari sababli kattalarga nisbatan murakkabroq jarayondir. Ularning organizmi to‘liq shakllanmaganligi sababli, anesteziya dori vositalariga sezuvchanligi yuqori bo‘ladi, shu bois har bir bemorga individual yondashuv zarur hisoblanadi.

Asosiy qism

1. Bolalar organizmining anesteziyaga nisbatan fiziologik xususiyatlari

Bolalar, ayniqsa chaqaloqlar va yosh bolalar, kattalardan farqli fiziologik tuzilishga ega bo‘lib, bu holat anesteziya tanlovi va o‘tkazilishiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Ularning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

- • Markaziy asab tizimi to‘liq shakllanmagan bo‘lib, neyronal retseptorlar faolligi baland.
- • Nafas olish tizimi barqaror emas. Tez-tez nafas olish va kislorodga bo‘lgan yuqori ehtiyoj mavjud.
- • Yurak-qon tomir tizimi muvozanatlashmagan, yurak urish soni kattalarga nisbatan ko‘proq bo‘ladi.
- • Buyrak va jigar funktsiyasi to‘liq yetilmaganligi sababli, dori vositalarining organizmdan chiqarilishi sekinroq bo‘ladi.
- • Termoregulyatsiya mexanizmi yetilmagan bo‘lib, bolalarda tez-tez gipotermiya kuzatiladi.

2. Bolalarda anesteziya turlari

Bolalarga nisbatan anesteziya quyidagi shakllarda qo‘llaniladi:

1. a) Umumiy anesteziya (narkoz)

Bu og‘riq, harakat va ongni to‘liq yo‘qotish bilan kechadigan holat bo‘lib, asosan og‘ir yoki uzoq davom etuvchi jarrohlik amaliyotlarida qo‘llaniladi. Inhalatsion (gazli) anesteziya – sevofluran, izofluran. Venoz (intravenoz) anesteziya – propofol, ketamin, midazolam.

2. b) Mahalliy anesteziya

Faqat ma'lum bir tana sohasi og'riqsizlantiriladi. Asosan kichik va qisqa davom etuvchi muolajalarda ishlatiladi. Lidokain, bupivakain kabi preparatlar qo'llaniladi.

3. c) Regiyonal anesteziya

Asab tolalari yoki orqa miya sohasida og'riq impulslerini to'xtatuvchi dori yuboriladi. Epidural anesteziya – pastki tana qismidagi operatsiyalarda. Spinal anesteziya – orqa miya suyuqligiga anesteziik vosita yuboriladi.

3. Anesteziya jarayonida e'tiborli jihatlar

Bolalarda anesteziya o'tkazishda quyidagi holatlarga alohida e'tibor qaratish lozim:

- • Anesteziya oldidan ochlik vaqti qat'iy belgilangan bo'lishi kerak (kamida 6 soat).
- • Dori dozalari yosh, vazn va umumiy ahvolga qarab aniqlanadi.
- • Hayotiy ko'rsatkichlar doimiy monitoring ostida bo'lishi kerak.
- • Postanesteziya davrida og'riq nazorati, termoregulyatsiya va holatning barqarorligi ta'minlanishi zarur.
- • Anesteziolog bolalar bilan ishlash bo'yicha maxsus malakaga ega bo'lishi lozim.

Xulosa

Bolalarda anesteziya o'tkazish o'ziga xos fiziologik va anatomik xususiyatlar sababli maxsus yondashuvni talab qiladi. Anesteziya turi va dozasi har bir bemorga individual tarzda tanlanishi, jarayon davomida to'liq monitoring va xavfsizlik choralariga qat'iy rioya qilinishi zarur. Yaxshi rejalashtirilgan, ehtiyotkorlik bilan o'tkazilgan anesteziya bolalar salomatligi uchun xavfsiz va samarali hisoblanadi.